

Mapa dialogu mládeže

K radostné kultuře participace

Vzdělávací mapa dialogu mládeže

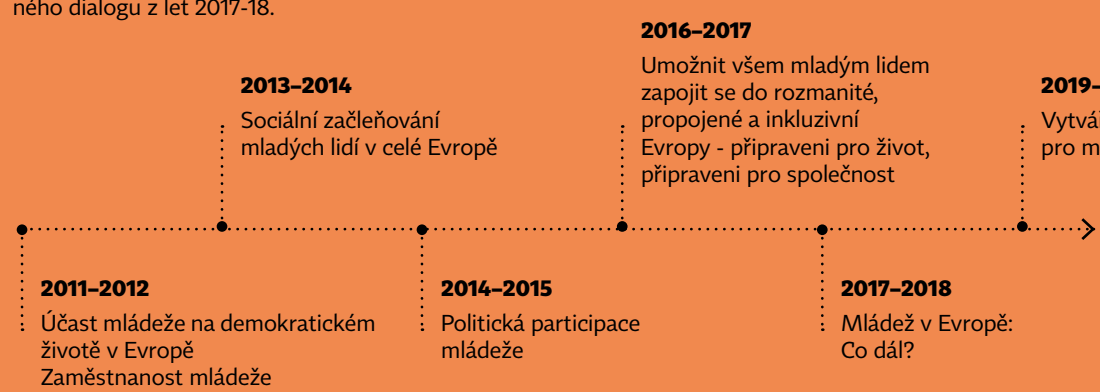
Tato mapa ukazuje zkušenosti s implementací dialogu s mládeží v Rakousku adaptované na české poměry. Byla navržena pro každého, kdo má zájem zapojit se do lepšího dialogu s osobami s rozhodovací pravomocí. Autorem mapy je Jugend & Politik im Dialog.

EU Youth Goals (Cíle pro mládež)

Dialog mládeže (dříve známý jako Strukturní dialog) probíhá po celé Evropě. Během tohoto procesu se mladí lidé setkávají s osobami s rozhodovací pravomocí, vyměňují si názory a společně ovlivňují politická rozhodnutí.

EU Youth Goals udávají od roku 2019 spolu s druhou Evropskou strategií pro mládež směr politiky mládeže v Evropské unii. Vycházejí z výstupů procesů Strukturovaného dialogu z let 2017-18.

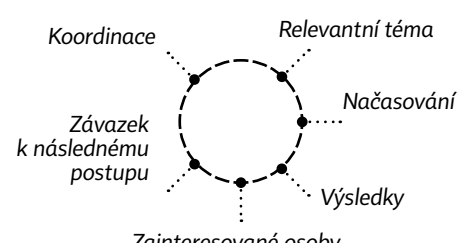

Dialog s mládeží je na evropské úrovni realizován od roku 2010. Každých 18 měsíců je do programu zařazeno nové téma.

1 Požadavky

Co je zapotřebí k dialogu s osobami s rozhodovací pravomocí?

Jaký je účel participativního procesu?

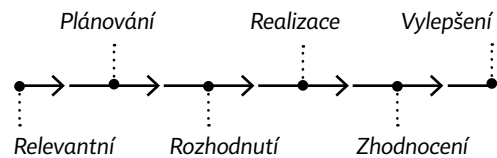
Lidé, kteří se procesu účastní nebo se o něj zajímají, potřebují vědět, do čeho se zapojují:

- Informace** – „Tady jsem informován.“
- Průzkum / Konzultace** – „Můžu zde vyjádřit svůj názor.“
- Spolupráce** – „Mohu ovlivnit rozhodnutí týkající se konkrétních témat.“
- Partnerství** – „Mohu ovlivňovat různá rozhodnutí v dlouhodobém procesu spolupráce.“

Dialogy, které vedou ke kladné odpovědi na následující otázky, fungují většinou lépe:

- Mají osoby s rozhodovací pravomocí upřímný zájem na tom, aby vedly participativní proces?
- Je téma lákavé pro mladé lidi a zajímají se o něj?
- Jsou mladí lidé v rozhodovacím procesu považováni za rovnocenné partnery a budou se ho moci aktivně účastnit?
- Jsou pro tento proces k dispozici relevantní osoby, čas a peníze?

Lidé, kteří se participativního procesu účastní nebo se o něj zajímají, by měli mít jasno o tom, v jaké fázi procesu tvorby politik se právě nacházejí:

- Můžu se zapojit do...
- rozhodování o příštích tématech,
 - toho, co lze udělat,
 - rozhodnutí, která by měla být přijata,
 - toho, jak by se něco mělo dělat,
 - posuzování toho, jak něco funguje,
 - toho, jak by se mělo něco změnit.

1. Mějte jasno ve svých cílech

Chceme společně objevovat témata a rozvíjet nápady. Proto si zejména na začátku klademe následující otázky:

- Co je naším záměrem nebo co nás trápí?
- Kdo se chce zabývat danou záležitostí? (Tento hlas poukazuje na závažnost tématu, argumentaci a úmysl.)
- Co je považováno za problém?
- Jaká je počáteční otázka?
- Jaké jsou skutečné, zásadní otázky skrývající se za počáteční otázkou?

2. Zodpovězení těchto otázek pomáhá:

Vytvořit společný základ a umožňují orientaci v tématu a souvisejících otázkách. Není to významný krok jen pro organizátory v začátcích procesu, ale také pro účastníky, kteří se k procesu připojí. Doporučujeme vyčlenit si na vyjasnění vašich cílů dostatečné množství času. Zvaní lidé nás baví.

Čím jsou zkušenosti a úhly pohledu osob zapojených do participativního procesu rozmanitější, tím zajímavější bude společná práce. Obvykle je žádoucí podpořit vznik různorodé skupiny účastníků. Věříme, že participativní proces začíná s pozvánkou, a proto je nezbytné zvát následující otázky:

- Koho chci pozvat?
- Co je mým záměrem?
- Kdo jsou důležité osoby nebo skupiny vzhledem k tématu?
- Koho jsme opomenuli?
- Co by mohlo zbrzdít, nebo naopak podpořit participaci?

V některých případech je osobní oslovení neúčinnější, jindy je třeba využít prostředníka. Ve všech případech je důležité navodit dobrou atmosféru. Příjemný příjezd na místo konání podporuje seznamovací proces, atd. Proto těmto otázkám věnujeme plnou pozornost.

Dialog mládeže

ODEZVY A ŘEŠENÍ

Požadavky

Souvislosti

Cíle a dopad

3. Všechno je to o rozmanitosti

Máme dobré zkušenosti s rozmanitým složením skupiny, kterou tvoří jak členové občanských organizací (mládežnické organizace, další neziskové organizace), tak jednotlivci, tedy lidé, kteří nutně nerezultují nějakou organizací. Tento mix je přínosný jak pro všechny zúčastněné, tak pro obecný rozvoj kultury spolupráce.

4. Musíte nabídnout různé přístupy k participaci

Zatím jsme nenašli jediný standardizovaný přístup, který by začal v určitém bodě a oslovil každého, koho se týká. Místo toho nabízíme rozmanité možnosti pro účast v procesu - online i offline - a umožňujeme také zapojení během různých fází.

7. Ponoření do tématu vyžaduje čas

Nechte si dostatek času na prozkoumání a promyšlení tématu, než se vrhnete do nových nápadů. Opakovaná reflexe vlastní účasti je prospěšná pro vytvoření osobního vztahu k tématu. Reflektování a vyjádření vlastních zkušeností nám pomáhá otevřít se cizím zkušenostem a porozumět odlišným názorům. Dobrý mix lidí a naslouchání nás provede počátkem procesu k lepšímu porozumění tématu. Podle „Teorie U“ říkáme této fázi „stahování“ (downloading).

8. Panelová diskuse není dialog

Organizování panelové diskuse nebo pozvání lidí na přednášku ještě není participativním procesem. Abychom se mohli hlouběji ponořit do tématu a vytvořit prostor pro osobní angažovanost za účelem networkingu nebo rozvoje nápadů, potřebujeme participativní přístup. Spoluvytváření, tedy vymyšlení řešení k problémům ve skupině lidí, je možné pouze pomocí tohoto přístupu. V závislosti na vašich cílech a potřebách si můžete vybrat z řady velmi užitečných metod. My využíváme například metody world café, open space, nebo dynamickou facilitaci.

5. Kdokoli přijde, je ten správný člověk

Spolu se správně formulovanou pozvánkou má tento přístup cenu zlata. Ty, co přišli, zaujala naše pozvánka. Radujme se z toho a každého, kdo se zapojí a významně přispívá, berme na vědomí. Nezaměřujte svou pozornost na ty, kteří nepřišli, ale věnujte se těm, co zareagovali na vaši pozvánku. Přispívá to k intenzivnějšímu setkání v daném čase a prostoru.

6. Jsme nadšení hostitelé

Naše práce je inspirovaná přístupem Art of Hosting, který spočívá v umění zprostředkovávat smysluplné konverzace. Je nutné si uvědomit, že k takovému zprostředkování je třeba víc než klasické moderování. O všechny aspekty společné práce by mělo být postaráno tak, aby bylo možné dosáhnout úspěšné výměny. To také vyžaduje brát obecně cíle vážně, dělat rozhodnutí odpovídajícím způsobem a důkladně se připravovat. Dobré hostitelství zahrnuje také základní věci jako vřelé přivítání a zajištění vhodného občerstvení.

10. Shromažďování výstupů je klíčové

Sbírání výstupů je tradičně nezbytnou součástí procesu. Účastníci by měli mít na paměti, co bylo v procesu doposud důležité, a mít jasno v tom, co chtějí dělat dál. Jde o získávání společných výstupů a doporučení, která se projevují různými způsoby. Kromě psaného textu jsou vhodnými formáty pro sběr výstupů videa, kresby, myšlenkové mapy, fotografie, hudba a tak dále. Doporučujeme ve fázi plánování a v průběhu procesu definovat, jaké výsledky jsou prospěšné nebo podstatné, a v jakém formátu, a připravit se na jejich shromažďování odpovídajícím způsobem.

9. Rozšiřování našich možností

Jsme přesvědčeni, že účast v dialogu otevírá nové perspektivy a odhaluje nové možnosti. Bez ohledu na to, zda se jedná o jednotlivce, skupinu nebo organizaci - každý se může podílet na změně. Mnoho aktivit najednou má potenciál pohnout s něčím větším. V podstatě jde o to být organizovaný a zodpovědný sám za sebe - bez ohledu na to, jaké jsou vaše možnosti, budete si jich vědomi a jednete. Je důležité sbírat a shromažďovat zkušenosti, různé pohledy na věc a výsledky procesů dialogu.

12. Cílené pokračování je klíčové

Dialog s mládeží nekonečně shromážděním pohledů, potřeb a nápadů. Následná kontrolní fáze nám připomíná, abychom mysleli na další kroky a sledovali, co se s výstupy děje. Během navazujících kroků klademe tyto otázky:

- Kdo jsou lidé a organizace, které mají možnost přinést výsledky?
- Kde se nachází důležité body vedoucí ke změně?
- Jaký je další vhodný krok?

13. Příklad mezi úrovněmi

Na první pohled se titulek participačních procesů často zdají být velmi obecné nebo prosté. Díle našich zkušeností jsou obecná témata východiskem pro propojení s realitou účastníků. Tato konverzace nefunguje automaticky, ale potřebuje určitý druh přelomu z jedné úrovně do druhé, kterého je třeba dosáhnout kolektivně. Například při zkoumání tématu jako „Společný život v Evropě“ může být velmi užitečné začít na úrovni „Společný život v centru pro mládež“. Z této úrovně mohou být následně zkušenosti a názory účastníků přeloženy do obecnějších závěrů.

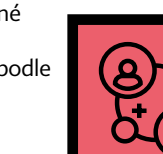
14. Iniciativa je bezkonkurenční

Zažili jsme dialogy iniciované shora dolů (například evropská politika chce informace od lidí z celé Evropy) a iniciativ zhora dolů (například lidé z regionu pracují na doporučeních pro konkrétní téma a zahajují dialog s politiky na federální úrovni). Podíváme-li se na všechny tyto procesy, zjistíme, že na ně všechny pohledy z obecné perspektivy. Je nezbytné umožnit jak iniciativy shora dolů, tak iniciativy zdola nahoru a zajistit, aby se dialog a jeho výsledky posunuly na další úroveň. Zda iniciativa začíná shora (vláda nebo organizace) nebo zdola (od jednotlivce nebo skupiny) je podružné - společným jmenovatelem zůstává proces učení prostřednictvím dialogu.

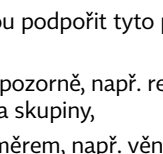
15. Žádné prázdné sliby

To, co vyjadřujeme, by mělo být pravdivé a realisticky popisovat, co je možné. Jasnost je nesmírně důležitá pro usnadnění procesů dialogu. Prvním krokem je, že si sami ujasníme, o co nám jde a co se kdy stane. Teprve pak to mohou pochopit i naši partneři v dialogu a budou nám i více věřit.

16. Důležitost prostředníků

Při aplikaci přístupu zdola nahoru nebo shora dolů k participativním procesům se často přehlíží úroveň prostředníků. Na této úrovni jsou přijímána zásadní rozhodnutí týkající se plánování, řízení, koordinace a realizace. Zdroje určené pro tuto důležitou mezi-úroveň jsou podle nás klíčové.

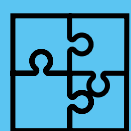
17. Kvalita naší práce spočívá v kvalitě našich vztahů

Způsob, jakým skupiny a týmy pracují společně, vypovídá hodně o participativním procesu jako celku. Věříme, že způsob, jakým spolupracujeme, může sloužit ostatním jako příklad. Je tedy nezbytné zamyslet se nad tím, jak naše spolupráce funguje. Při spolupráci se totiž jako jednotlivci sami vzděláváme, ale zároveň jsme součástí realizačního týmu. V praxi vás mohou podpořit tyto postupy z publikace „The Way of Council“:

- naslouchejte pozorně, např. respektujte proces učení každého člena skupiny,
- mluvejte se záměrem, např. věnujte pozornost tomu, co je v daném okamžiku pro dialog důležité, a uvědomte si váš záměr, když hovoříte,
- sledujte náladu jednotlivců, skupin a celkové situace, např. uvědomte si dopad vašich sdělení a mějte na paměti, že jste součástí něčeho většího.

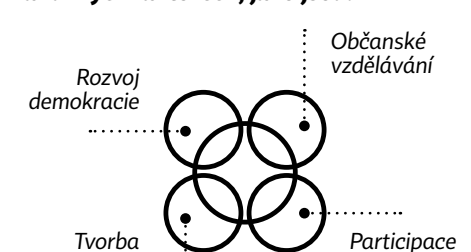

2 Souvislosti

Dialogy mezi mladými lidmi a osobami s rozhodovací pravomocí se překrývají v různých oblastech.

Rozsah, v němž přispívají k občanské výchově nebo tvorbě politik, závisí na různých faktorech, jako jsou:

Proč jsou demokracie a participace náročné?

Dialogy mezi mladými lidmi a osobami s rozhodovací pravomocí jsou mnohdy ovlivněny různými rozpory. Uvědomování si těchto třech ploch a jejich následná reflexe pomáhá demokratickým procesům obecně, nejen v rámci dialogu mládeže.

Diskuze o zájmech jednotlivců není snadná, pokud chceme přijímat lepší rozhodnutí pro celou komunitu. Výzva je, když srovnáváme různé principy a potřeby vedle sebe, jako například:

- Rovnost - Spravedlnost
- Veřejné - Soukromé
- Svoboda - Bezpečnost / Ochrana
- Menšinové zájmy - Většinové zájmy
- Princip zastoupení - Participace

Může být náročné dívat se na celek a zároveň zůstat dostatečně konkrétní a specifický.

Náplní dialogů mezi mladými lidmi a osobami s rozhodovací pravomocí mohou být různá témata. Dialog mládeže obvykle upřednostňuje témata související s Evropskou strategií pro mládež.

3 Cíle a dopad

Dialog mládeže chce...

- shromažďovat názory těch, kteří jsou zasaženi politickými rozhodnutími,
- zajistit, aby byla vyslyšena různá stanoviska a aby byly zváženy všechny zájmy,
- odhalit různé úhly pohledy,
- zvázat poznatky získané za účelem vyvinutí lepších návrhů a moudřejších rozhodnutí.

Dialog mládeže cílí na...

- lidi ochotné a schopné utvářet politiky (vliv a účinnost),
- zapojení každého, kdo je důležitý pro utváření politik (přemostění zastupitelské a participativní demokracie),
- rozvoj veřejných možností participace,
- přiblížení politiky (snížení hierarchických překážek a aktivní zkušenost s občanským vzděláváním).

Publikace

- Rakouské standardy veřejné participace (www.participation.at)
- Obecné zásady pro participaci dětí a mládeže (k dispozici na www.jugendbeteiligung.at)
- Učební mapa The Circle Way (dostupná na www.newland.com a www.kufyrfixytabule.cz)
- Kodex dobré praxe občanské participace v rozhodovacích procesech (k dispozici na www.coe.int)
- Toolbox: Jednoduchý průvodce pro konzultaci s mládeží (dostupný na www.youthforum.org)

Odkazy

- Art of Hosting and Harvesting Conversations that matter www.artofhosting.org
- Theory U: Principles and Glossary of Presencing www.presencing.com
- SALTO_YOUTH Resource Centres www.salto-youth.net
- Dialog mládeže: Příklady dobré praxe www.strukturovanynadialog.cz/dobre-praxe/prikklady